

našteti dohodki in obresti od kapitalovih presežkov, se iz Kranjskega deželnega zaklada vzame toliko, kolikor je še treba.

§. 5. Dobodki izpraznjenih učiteljskih služeb, kar se jih je narastlo od 1. januarija 1876. leta, naj se že ne plačajo v penzijski zaklad.

Podučne stvari.

Učitelj in kmet.

Nedavno sem poklical nekega očeta zaradi neporednega sina njegovega k sebi, da bi ga bil opomnil očetovskih dolžnosti. Prišel je na ponavljeni poklic k meni. Imela sva ta-le pogovor:

Kmet. Dobro jutro, šolmašter, kaj bi mi radi?

Učitelj. Rad bi, da bi vi svojega Tončka doma strahovali, kajti on je pohujšljivec vsem učencem v šoli in zunaj šole.

Kmet. Zakaj neki?

Učitelj. Za gotovo vem, da vaš Tonče od družih šolarjev denar za smodnik pobira in vi ste ga še v tem podpirali, da ste mu ga sami kupili in domu prinesli.

Kmet. Res je to, pa kaj je za to, saj ni šlo iz vašega denarja.

Učitelj. Ljubi moj! To je moja dolžnost in skrb, da vaš sin družih učencev ne zapeljuje in oškodava. Glejte! kako bi bili kmalu vi s sinom svojim nesrečni. V nedeljo popoldne je z dvema tovarišema na spašniku s ključem streljal; ključ se je bil razletel, k sreči ni nobenega nič zadelo.

Kmet. Naj si igrajo otroci; igra je nedolžna reč, to za-me ni nikaka nesreča, drugače če bi me požgal.

Učitelj. Ako si vi to v nesrečo ne štejete, kolika nesreča bila bi pa vašemu sinu za celo življenje, če bi ga bilo oslepilo.

Kmet. Naj ga hudič vzame, vsaj imam dost otrók.

Učitelj. Pa sem slišal, da mu tudi tobak kupujete za čikanje.

Kmet. Ne kupujem mu ga ravno ne, ampak iz svojega mošnjčka ga mu večkrat dam. Moji otroci vsi čakajo, še celó mali 7letni pankrt.

Učitelj. Prosim vas, ali ste vi res oče svojim otrokom!

Kmet. No, tako je. Tobak in smodnik sta cesarska reč, kakor je tudi šola cesarska reč. Vse more biti; če prej človek kaj zna, bolje je. Saj tudi starci streljamo in tobak pijemo.

Učitelj. Ako je tako, moram pota storiti, da poradni vaš sin iz šole izostane, da mi drugih šolarjev ne popači.

Kmet. Saj imam dosti dela doma, bo pa delal, vsaj bo še bolj prav.

Učitelj. Sin vaš pa tudi rad kolne in večkrat v šoli po šnopsu smrdi. Pomislite, da je to otrok še le v 11. letu.

Kmet. To sem ga vse jaz naučil. Kdo pa dandanes ne zna kleti in kdo se šnopsa brani?

Učitelj. No, ker hočete vi vse prav imeti, pa imejte! Poklical sem vas, da bi vas bil podučil; al ker vidim, da nič ne opravim, hodite z Bogom!

Moji bralci bodo gotovo si mislili, da je ta človek bil prismuknjen in mu je pameti manjkalo. Al ni temu tako. Bil je toliko odkritosrčen, da mi kar nič ni tajil ali prikrival in govoril, kar je mislil in kar je on za prav spoznal. Skoraj pa me je sram povedati, da se je to resnično godilo in sicer ne daleč od Ljubljane. Hvala Bogu! da v celi naši fari tacih ni pet, al gotovo je še eden preveč! Vsaj ne tožim rad čez su-

rovost neomikanega ljudstva; al priča naj je ta pogovor, kamo pridemo z izomiko ljudstva, če po načelih brezverske šole vrh tega še nekateri novokopitni učitelji sami ljuliko sejejo med ljudstvo!

Zgodovinske stvari.

Valvazor na Štajarskem.

Spisal P. pl. Radics.

Kar je preslavna Valvazorjeva knjiga „Ehredes Herzogthum Krain“ izhajati začela v ličnem novem natisu v Blaznikovi tiskarni Ljubljanski, kateri sem jaz, naprošen od gospodov izdateljev, kratek životopis dodal Valvasorjeve rodovine od njenega prihoda na Krajnsko iz Laškega do njenega pomrtja, obrnila se je iznova pozornost na to plemenito rodovino. Napotilo je tudi mene to, slediti dalje po zgodovini Valvazorjev, ki niso samo na Kranjskem, temuč tudi na Štajarskem po ženitvah in posestvih veliko čast in veljavo dosegli.

Priče temu so odlične slike (podobe) v gradu Plankenwartschem pri Gradcu. Sploh znana popotnikom, ki se po železnici iz Dunaja v Gradec ali iz Gradca na Dunaj peljejo, občudovana je romarska cerkva „Strassengel“ z njeno gotiško stavbo in z njenim stolpom, ki je v mali obliki podoben Dunajskemu Št. Štefanskemu stolpu, iz gozdne goščave kvišku v sinji zrak strli in o katerem pravica celó pripoveduje, da jo je prav tisti stavbeni mojster zidal, ki je zidal Dunajsko stolno cerkev. Blizo te cerkvice, ki je bila patronica naših koncem unega stoletja prestalih Cistercenznih samostanov v Zatičini in Kostanjevici, pelje gozdna pot v lepi grad Plankenwart. V vzhodnem velikem stolpu tega grada se nahaja zbirka slik Valvazorjeve rodovine, večidel gospá.

Pred vsem se nam prikaže lepa postavna gospá, s posebno duhovitim pogledom, črno oblečena, to je Ana Rozina Valvazorjeva, rodom grofinja Barbo-Waxensteinska, — potem gospá v beli obleki z dragocenimi čipkami, to je Ana Kristina Valvazorjeva, rodom grofinja Schrottenbach, — dalje Ana Marija Valvazorjeva, rodom baronica Rauber — gospá s sila ostrim zapovedajočim obrazom; sivi njeni lasje, ki obdajajo ponosno glavo, in pa črno-siva obleka dajejo posebno resnobo tej gospej; dalje vidimo ondi Ano Elizabeto, rodom pl. Rabatta-Dornberg, ki se odlikuje v svilni rujavi obleki, — in z dragoceno okinčano glavo nam stopi nasproti Ana Eliza, rojena grofinja Auersperg. Potem pa ogledujemo dva možka iz rodovine Valvazorjeve: barona Ivana Karola Valvazorja v črni dvorni obleki z veliko alonž-baroko in pa mladega Jerneja Valvazorja v lični rujavi obleki. Al koj zagledamo zopet dve gospé Valvazorke, namreč Emerancijo Valvazor, rojeno grofinjo Khisl in pa najkrasnejšo izmed vseh — res pravo čudo ženske lepote — Agnezo Valvazor, rojeno baronico Scheyr.

Na vseh slikah vidimo grb Valvazorjev, ki na zgornjem zlatem polji kaže črnega orla, na srednjem rdečem tri bele stolpe, na spodnjem modrem pa zlati šah.

Al tudi drugej na Štajarskem se nahajajo spominki na Valvazorja. Tako na Laškem (Tüffer) na zidu pokopališča dekaniji nasproti, ki je bil nekdanj na cerkvi bolnišnični, katere pa dandanes ni več in ki jo je ustanovil Valvazor. Ta spominek, lepo en basrelief izpeljan, kaže v 8 podobah vstajenje od mrtvih. Ravno tako lične se kamnitne podobe viteza s svojo z zagrinalom zakrito gospó. Napis na tem spominku